

JAKUB CHOMA

We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla, Succumb, Exhausted, Delirious, Digestive, Spiritual, Laborers

6.9. - 18.10.2024, ZAHORIAN & VAN ESPEN, Mierová 7, Bratislava

We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla, Succumb, Exhausted, Delirious

6.9.2024 - 10.1.2025, ZAHORIAN & VAN ESPEN, Carlton Savoy, Bratislava

v kurátorskej koncepcii Borisa Ondreičku

Ak niekto niečo niekedy vyhlási za umelecké dielo, už niet argumentov to spochybníť. Umelecké dielo je obojstranná priepustná membrána (alebo tablet) medzi vonkajšou realitou všetkých (my) a vnútornou realitou autora (ja). Tento, dá sa povedať, transparentný medzi-priestor (lebo ani hárok papiera nie je 2d) vyzýva na stretnutie následných hráčov. Je to hra bez pravidiel. Hra sa skloňuje ako v športe, tak aj v umeniach či najobyčajnejšej zábave. Termín 3d sa tiež používa v široko polemických rozprestierateľnostiach možných významov.

Ako to definovala Marisa Olsonová¹, „post-internet“ neoznačuje predstavy po skončení internetu, ale myslenie, tvorbu, ktorej je internet integračnou súčasťou, ale ona sama sa nemusí nevyhnutne ocitať (len) online. Internet („medzi-sieť“) je priestor. Je to stále mladá externá kultúrna, zmyslová a cerebrálna, metastatická a diasporická protéza. Je všadeprítomne nedeliteľná od interného starého prírodného tela a zvyšku univerza (IoE²). Internet je techlepatický³. Podstatné porcie skutočnosti halucinujeme cezeň. Jeho línie, drôty, synapsie sú energetické. Ich zdroje sú metalické. Internet je „my“ 21. storočia. Post-internet je súčasťou nového normálu. Olsonová ho charakterizuje ako „presieťovanú prírodu“⁴. Protetické dominuje originálnemu, tak ako aj asociované významy vládnu pôvodným obsahom slov⁵. V predĺžení internet nadväzuje na antický mýtus farmakonu – daru písania od boha Thotha. Písanie externalizuje pamäť a tak prispieva k neuroplasticite následných mozgov. Písanie mení pamäť na pripomínanie. Písanie samo je kresbou. Môže byť liekom, drogou či jedom. Slovo je ako subjekt, tak objekt. Fygitálna⁶ presieťovaná príroda vytvára extrémne množstvo stimulov. Ľudstvo tak zmenila na hyper-reaktívne informačné spoločnosti⁷. Naše nedeliteľné konverzácie (smerom k všestranným konverziám) spochybňujú právoplatnosť ako vonkajšieho a vnútorného, tak ja a my, soft i hard, vysokého/nízkeho, živého/neživého, prírodného/kultúrneho, ľudského/strojového, fiktívneho (metaforického, mystického...) či faktického, reálneho či virtuálneho, pravdu, zdanie a lož. Takéto normatívne koordináty nikdy neboli úplne spoľahlivé, až sú dnes totálne

---

¹ Interview vo *We Make Money Not Art* (28. marca 2008, online)

² Internet of Everything = zosieťované spojenia ľudí, procesov, dát a vecí (Cisco, 2013)

³ spojenie technológie + telepatie, George Dvorsky v jeho *Evolving Towards Telepathy* (Betterhumans, 26. apríla 2004, online)

⁴ v jej *Networked Nature* (Foxy Production / Rhizome, 2007)

⁵ čítaj aj elementárne *The Measurement of Meaning* od Charlesa E. Osgooda (a kolektív, University of Illinois Press, 1967),)

⁶ holistické spojenie fyzického + digitálneho, Chris Weil (Momentum Worldwide, 2007), ktoré pripomína, že za čimkoľvek „nemateriálnym“ (soft) sa vždy nachádza materiálny substrát (hard)

⁷ čítaj aj elementárne *The Production and Distribution of Knowledge in the United States* od Fritza Machlupa (Princeton University Press, 1962)

banálnymi. A ak by niekto chcel odvíjať spoznávanie sveta od ich striktného odlišovania, tak sa ľahko ocitne v slepej jednosmerke.

Toto všetko (hybridné⁸) **Jakub Choma** chronicky ovláda a my to máme šancu spoznávať v jeho dielach. V jeho tvorbe si vnútorné a vonkajšie často menia pozície. Vnútorné, konkávne sa vyvracia na vonkajšie, konvexné (a vice versa). Sú to dve strany jednej membrány. Jeho variabilné objekty (alebo komponenty) sú ako produktmi vedomej snahy, tak sprievodným javom automatického vstrebávania fygitalných súcien. Tu môžeme špekulovať, či médiami je to, čo tvoríme, alebo či my sami nie sme médiami „an sich selbst“. Hej, (už) nie je fixným, čo je podmienené čím. Veci medzi sebou nepretržite korelujú bilaterálne. **Choma** si plne uvedomuje a vyjadruje, že aj laptop má svoj pach, že (post-)internet je ako slasti plný vanilkový cukor, ktorý sa mení na psychedelický alkohol. Od toho „špiritusu“ sme závislí. Systematický priestor medzi objektmi (inter, meta a dia, miesto prieskumu, stavby, uskladnenia, re/-prezentácie či iba „nemiesto“ prechodu...) je preňho rovnako dôležitý ako objekty samy. A tak sa pohráva s otázkami mennej pozície, štafiet dočasných autonómií, kombinatoriky, post/-produkcie a re/-distribúcie, interakcie a participácie, znaku, ikony, symbolu, obrazu. Obraz – „image“ v jeho práci zostáva larvou imága. Obraz je uňho do strán otvoreným objektom a tá otvorenosť si privlastňuje priestor okolo a tak sa stáva priestorom sám (bývalý) objekt. Kompatibilita a konektivita sú tu výraznými témami. Jeho multimediálna tvorba je prebiehajúca metamorfóza ešte levitujúceho stávania sa a nie nevyhnutne už uzemneného bytia. Teda k spomínanému „post-“ vždy musíme pridať aj dynamické (experimentálne, imaginatívne) „proto-“. Áno, jeho procesuálne a samo-performatívne, animačné práce sú synkretickými prototypmi často spontánne vychádzajúcimi z neuroestetických bádání⁹. Animácia (z latinského anima = duša a duša je energiou nabitý plyn, čo smrdí) znamená oživovanie. Ovzdušie je preplnené psychotickými kmitočtami komunikácie. Supermodernita už dávno nie je tekutá, ale prchavo plynná. Všetko visí vo vzduchu¹⁰. Prúd a prúd. **Choma** skoro vždy pridáva vrstvy efemérnych ingrediencií do svojich (ako keby molekulárnych) konštelácií, s vedomím, že aj odpad sa stal ďalšou valutou. Voľakedy nové médiá už majú svoju archeológiu¹¹ i reštaurátorstvo. Nové zmizlo, ale ostalo diverzné súčasné. Už nám nič nestojí v ceste. A to, čo nás lokálne ochladzuje, zároveň masívne prispieva ku globálnemu otepľovaniu. Mokry sen nemateriálneho vytvára suchú materiálnu nočnú moru. Všetko sa každú sekundu stáva niečím iným. A „ak je príroda nespravodlivá, zmeňme prírodu!“¹²

---

⁸ spájam hybrid + hyper

⁹ tak ako to definoval Semir Zeki vo svojej *Inner Vision: an exploration of art and the brain* (1999, Oxford University Press), kde spája estetické, emočné... s neurobiologickým, ale aj Eric Kandel v jeho *The Age of Insight: The Quest to Understand the Unconscious in Art, Mind, and Brain, from Vienna 1900 to the Present* (2012, Random House), kde sa díva na umenie od viedenského Jugendstilu z pozície neuro-psychiatrie

¹⁰ Najvýznamnejší popularizátor termínu antropocén, meteorológ a atmosférický chemik Paul Jozef Crutzen, odvíjal svoje sledovania drastického vplyvu človeka na prírodu práve štúdiom vzduchu.

¹¹ ako to definoval Jussi Parikka vo svojej *What is Media Archaeology?* (Politi, 2012)

¹² v manifeste techno-feministického kolektívu Laboria Cuboniks *Xenofeminism: A Politics for Alienation* (jún, 2015)

Výstava Jakuba Chomu v ZAHORIAN & VAN ESPEN v Bratislave sa skladá z dvoch navzájom sa dopĺňujúcich, avšak aj samostatne svojbytných častí. Priestor na Mierovej je miestom, kam návštevníci prichádzajú po vedomom rozhodnutí a zoskupujú sa centrálné. Priestor na Mostovej je lineárnym „nemiestom“¹³, žilou v rozmernejšom sociálne-architektonickom korpuse, ktorá víta predovšetkým návštevníkov iných orgánov celého tela domu ním prechádzajúcich. Chomov part na Mierovej ulici (**We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla, Succumb, Exhausted, Delirious, Exhausted, Digestive, Spiritual, Laborers**) je tak vybudovaný ako komplexná reorganizácia (ekosystém, metabolizmus...) postproduktívne projekty posledných ôsmich rokov. Part na Mostovej (**We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla, Succumb, Exhausted, Delirious**)¹⁴ je súvislý prúd (akýsi tranzit) samostatných objektov, ktorý môže evokovať slučku filmovej montáže – montáže brikoláží. Obe výstavy prepája kvázi-CCTV telemost. Tento vzťahový diptych chce vyzdvihnúť kvality variability a adaptability v **Chomovom** diele a predstavovať rôzne formy vnímania, resp. chápania jeho vecí. **Choma** pracuje s časom prirodzene v zmysle najsúčasnejšieho umenia. Ide zároveň s časom, ako aj proti nemu. Tak aj čítanie jeho prác je obojsmerné.

Jakub Choma (*1995, Košice) absolvoval štúdium v roku 2023 v ateliéri maľby Jiřího Černického a Michala Novotného na Vysokej škole umelecko-priemyselnej v Prahe. Už počas štúdia získal Cenu Jindřicha Chalupického za rok 2020, čo je najprestížnejšia česká umelecká cena pre začínajúcich umelcov. Miešaním rôznych médií, ako je maľba, asambláž, socha, zvuk a video, vytvára komplexné inštalácie oslovujúce našu telesnú existenciu v rámci súčasnej digitálnej infraštruktúry.

Choma hojne vystavuje doma aj v zahraničí. Medzi jeho sólové projekty patria *Life for Dummies* (2017) a *Stepping on a Lego* (2018) v galérii Polansky Gallery v Prahe, *Living the Gimmick* (2018) v galérii VUNU Košice, *Resilience* (2019) v galérii Editorial vo Vilniuse, *Distant Hum* (2021) v experimentálnom priestore NoD v Prahe, *Childishly Fresh Eyes* (2022) v galérii Zaazrak Dornych v Brne, *Metallic Aftertaste* (2023) predstavený na veľtrhu Vienna Contemporary, *Cold Cord* (2024) v olomouckom Basement Project a najnovšie *We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla* (2024) v Galerii Smečky v Prahe. Jeho práce sú súčasťou mnohých skupinových výstav vo viacerých krajinách, vrátane výstav v galériách Basis vo Frankfurtu, Galeria Municipal v Porte a Cuchifritos Gallery v New Yorku, ako aj niekoľkých ďalších v Štokholme, Viedni, Budapešti, Walese, Rige a inde. Chomove diela boli tiež prezentované na niekoľkých off-site výstavách a sú často prítomné na online kurátorských umeleckých platformách, ako napr. *O Fluxo*, pre ktorú vytvoril online projekty *Wounds Heal Faster in a Metallic Mouth* (2020) a *Beta Ground (Delirium Obstacle)* (2019). Napriek svojmu mladému veku sa Choma už dvakrát zúčastnil na veľtrhu Liste Art Fair Basel, a to jednak samostatne (2021), ale aj v spolupráci s Pakui Hardware (2019). V roku 2022 mu bol udelený pobyt v New Yorku v rámci programu Residency Unlimited. Chomu zastupuje bratislavská galéria ZAHORIAN & VAN ESPEN. Autor žije a tvorí v Prahe.

www.zahoriangallery.com

---

¹³ tak ako to definoval Marc Auge vo svojej ikonickej *Non-Places: Introduction to an Anthropology of Supermodernity* (Verso, 1995), kde vyzdvihuje význam časo-priestorovo limitovaných intervalov ako chodba, eskalátor, supermarket, diaľnica, hotel, letisko, bankomat, počítač... v sociálnej interaktivite infraštruktúr

¹⁴ **We Are Smelly, Atomised, Chemical, Vanilla** pre svoju tesne predošlú výstavu (Galerie Smečky, Praha, 2024) Choma nadväzuje na jeho čítanie novely *The Boiled in Between* od Helen Marten (Prototype, 2020)